

формально-рольовими відносинами, що сприяють появі масових явищ соціальної патології.

Різні аспекти впливу матеріально-речових елементів на ефективну соціотворчу діяльність різних груп населення були проаналізовані в роботах вчених, що займаються проблемами соціального управління і прогнозування: В. Г. Афанасьєва, Н. А. Антонова, М. В. Борщівського, Л. Н. Когана, Н. І. Лапіна, С. Ф. Фролова та ін. Процеси життя міста і феномени зростання міст і урбанізованих регіонів осмислюються і описуються в різних засобах, з різних позицій і точок зору. У цьому немає нічого дивного; дивно те, що для кожної з названих позицій її специфічні засоби замінюють реальний світ і різноманіття міста. Місто підміняється тими чи іншими професійними об'єктами, предметами знання і мислення, характерними для даної соціокультурної позиції. Місто представляється як все що завгодно. Звичайно, філософська рефлексія давно відзначила цю специфіку предметно-орієнтованої свідомості і мислення. Однак у даному випадку ми маємо справу з чимось більшим, ніж з помилкою формальної онтологізації змістів професійного знання. Якщо «місто» є все, то воно може представлятися як все.

ЧЕНБАЙ Наталія Анатоліївна,

*кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії
НН ГМІ НАУ*

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕПОХИ

Для розробки стратегії власного життя в сучасному світі молодій людині необхідно мати високий інтелектуальний і творчий потенціал. Саме тому її суспільне і індивідуальне життя сконцентровано у сфері освіти, де відбувається становлення майбутнього фахівця. Як писав Дж. Дьюї, освітній заклад «може створити в проекті такий тип суспільства, який нам хотілося б мати». В контексті ліберальної моделі освіти, що особливо поширюється в інформаційну епоху, практикується індивідуальний підхід до кожного студента, який передбачає навчання вмінню зосереджувати увагу на пошуках нестандартних рішень проблем, працювати з новою інформацією. У цьому зв'язку виникла необхідність перегляду усіх компонентів освіти, у тому числі технологій навчання. Як прогнозував у свій час американський

економіст Л. Туроу, основи суспільства у ХХІ ст. зазнають потрясіння з боку технологій й ідеології, оскільки саме технологія робить кваліфікації і знання «єдиним джерелом стійкої стратегічної переваги» [1]. Поняття «технологія навчання» з'явилося на початку 70-х років минулого століття. Коли комп'ютери почали широко використовувати в сфері освіти, з'явився термін «нова інформаційна технологія навчання». В інформаційну епоху інформаційна технологія навчання означає те, що вона використовує спеціальні способи, програми і технічні засоби для роботи з інформацією.

Враховуючи кризовий стан вітчизняної системи освіти, необхідно визнати, що організувати на практиці навчання з використанням нових інформаційних технологій виявилось непростим завданням. Серед нерозв'язаних проблем залишається й недостатня насиченість ринку відповідними програмно-методичними комплексами, здатними задовольнити потреби освіти. Повсякчас в світі з'являються нові прогресивні інформаційні технології, до яких системі освіти необхідно швидко адаптуватися.

Вже більше як півстоліття в наукових центрах і навчальних закладах багатьох країн світу розробляються спеціалізовані комп'ютерні навчальні системи для потреб освіти. У наш час використовуються автоматизовані навчальні системи, які є комплексом навчально-методичних матеріалів та комп'ютерних програм, що керують процесом навчання. Поширеною сьогодні інформаційною технологією навчання стає мультимедіа, яка об'єднує декілька засобів подання інформації в одній комп'ютерній системі: тексту, звуку, графіки, мультиплікації, відео, зображень, просторового моделювання. Не зважаючи на те, що мультимедійні програми є наукомістким і дорогим продуктом, навчальний процес із застосуванням цих засобів визнається пріоритетним в інформаційну епоху. За допомогою мультимедіа середовища ілюзію безпосередньої присутності в реальному часу реалізує технологія віртуальної реальності, яка вперше була застосована у навчальних цілях ще в 60-х роках ХХ ст. для засвоєння пілотами способів керування літаком. З того часу спектр застосування технології віртуальної реальності надзвичайно розширився. Розпочався новий етап інформатизації освіти. Мережа Інтернет забезпечила доступ користувачів до великих обсягів інформації, а поява гіпертекстової технології відкрила принципово нові можливості інформатизації сфери освіти.

Принципово новим напрямом комп'ютеризації навчання є інтелектуальні навчальні системи, які самі моделюють процес

навчання. Не зважаючи на те, що ці технології поки що не стали масовим явищем, саме з їхнім широким застосуванням пов'язують розвиток освіти в майбутньому.

Особливого поширення в інформаційну епоху набули технології дистанційного навчання. Дистанційна освіта базується на інформаційних технологіях і системах мультимедіа. Саме цей спосіб навчання через відносно малі затрати на його впровадження став досить популярним у світі. Серед принципів дистанційної освіти як системи, що відрізняє її від класичної освіти, слід виділити два основних: гуманізм, який полягає в спрямованості освітнього процесу безпосередньо на людину, створенні необхідних умов для успішного набуття всіма студентами високого рівня знань, і реальна альтернативність, не антагоністичність дистанційної освіти до існуючих форм освіти [2]. Вона потребує особливої внутрішньої дисципліни і відповідальності здобувачів освіти, оскільки особливий акцент робить на їхній самостійній роботі або самоосвіті. Як відмічав американський теоретик заочної форми освіти Б. Холмберг, це не стільки форма навчання, скільки спосіб мислення. Як і будь-яка інша форма навчання дистанційна освіта має як свої переваги, так і недоліки.

Не зважаючи на популярність дистанційної форми навчання, яка використовує найновіші технології, фахівці поки що заперечують можливість повного переходу вищої школи до технологій дистанційного навчання через низку небезпек. Насамперед, через зниження ролі викладача, що може мати негативні наслідки для особистісного і професійного становлення молодої людини; змішування знань і інформації; відриву молодої людини від реального світу в умовах віртуальної реальності, створеною мережею Інтернет [3; 4]. Особливо небезпечним для молоді є змішування знань і інформації. Як зазначав Е. Фромм, вища освіта усе частіше будується за типом «шведського столу знань». За вдалим порівнянням сучасного дослідника В. Зінченка, інформація – такий засіб, який, як палицю, після використання можна викинути. Із знанням не так. Знання, звичайно теж засіб, але такий, що стає функціональним органом індивіда. Воно змінює того, хто пізнає [4, с. 31]. Необхідно пам'ятати також про небезпеку з боку віртуальної реальності. Забувши про те, що Інтернет є лише засобом, який полегшує інформаційний пошук, молода людина може легко втратити себе, стати додатком мережі. Окрім зазначеного вище, необхідно також визнати, що неможливо навчити людину деяким професіям (лікаря, вихователя, викладача тощо) виключно за допомогою технологій дистанційного навчання.

Список літератури

1. Информационные технологии в науке и образовании : Материалы междунар. науч.-практ. Интернет-конф. (9–15 сент. 2001 г.). – Шахты : Изд-во ЮРГУЭС, 2001. – 92 с.
2. Конев В. А. Культура и система образования. Архитектоника образования в культуре нового времени / В. А. Конев // Человек в мире культуры. – Самара : Самар. гос. ун-т, 1996. – С. 78–96.
3. Зинченко В. П. Живоезнание. Психологическая педагогика : материалы к курсу лекций / В. П. Зинченко. – Самара : Самар. гос. ун-т, 1999. – 315 с.
4. Зинченко В. П. Дистанционное образование: к постановке проблемы / В. П. Зинченко // Педагогика. – 2000. – № 2. – С. 23–34.

ШОРИНА Тетяна Геннадіївна,

*кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії
НН ГМІ НАУ*

ІДЕОЛОГІЧНІ СМИСЛИ СУЧАСНИХ МЕДІА Й АКТУАЛІЗАЦІЯ МЕДІАОСВІТИ ТА МЕДІАФІЛОСОФІЇ

Сучасне суспільство та його засоби комунікації доводять, що дійсність в основі своїй стає потоком інформації, головними носіями якої виступають електронні та цифрові медіа. Цим пояснюється зростаючий інтерес дослідників із різних сфер діяльності до проблеми медіа, зокрема, до проблеми ідейно-сислового наповнення інформаційних продуктів, які насамперед цікавлять гуманітаріїв.

Зупинимось на уточненні сутності медіа. Насамперед підкреслюється їх генералізуюча функція. Так, медіа розуміються як зовнішнє розширення людини (М. Маклюен), як те, що визначає (місце) положення людини (Ф. Кітлер), як підсилювачі невизначеності системи (Н. Луман). Загально, під медіа розуміються складні технічні пристрої, що конструюють соціокультурну реальність за допомогою виробництва смислів [1, с. 17]. Таке визначення характеризує медіа в пізніший періоду їх існування. Спочатку медіа мали лише інструментальний статус, роль яких зводилась до передачі повідомлень. У теперішній час ми говоримо про медіа як про самостійну та єдину онтологічну умову існування людини [2, с. 10]. Отже, медіа втрачають роль технічних посередників, які транслюють дещо, що їм самим по собі не належить, тепер вони відіграють роль всеохоплюючого та